this
E ne and
tened,
). The

SULPHATRIAD

Compound Sulphonamide Tablets and Suspension

...Y & BAKER LTD · DAGENHAM · E...

CONTENTS

Trade Mark **'SULPHATRIAD'** Brand

COMPOUND SULPHONAMIDE TABLETS AND SUSPENSION

During the administration of many of the sulphonamides in common use, including sulphapyridine, sulphathiazole, sulphadiazine and sulphamerazine, there is a danger of the deposition of crystals in the urinary tract. This danger is naturally increased when there is excessive fluid loss from diaphoresis, vomiting or diarrhœa. The possibility of crystalluria occurring is particularly important in infants. In such young patients it is both more difficult to detect its onset, owing to the absence of complaint of pain and the likelihood of oliguria being overlooked, and also more difficult to treat the condition should it arise. Sulphonamide crystalluria is due to deposition of crystals of the free (unconjugated) sulphonamide or of its acetyl derivative, or a mixture of the two. The measures recommended for lessening the risk of crystalluria are the maintenance of a high fluid intake and of an alkaline urine.

If a mixture of sulphonamides is administered in a dosage of the mixture similar to that which would have been employed had one compound only been used, then the concentration in the urine of each constituent of the mixture, and of its conjugated derivative, is less and consequently the risk of crystal deposition is reduced. Experimental investigations have shown that the best results are obtained with a mixture of sulphathiazole 0·37 gramme, sulphadiazine 0·37 gramme, and sulphamerazine 0·26 gramme. 'Sulphatriad', is a mixture of this composition issued as tablets containing 0·5 gramme and as a suspension, appropriately flavoured and sweetened, containing 0·5 gramme in 3·5 c.c. (teaspoonful). The

administration to infants [illegible] March.

Although the primary reason for using sulphonamide mixtures is to reduce the risk of crystalluria it has been suggested that mixtures may also reduce the risk of allergic reactions. It has been found that there is a definite relationship between dosage and the incidence of such sensitization phenomena as rash and drug fever. Sulphonamide sensitization is frequently specific for a particular member of this group of drugs and, since the possibility of sensitization to a sulphonamide is considered to depend on the concentration attained in the blood and tissues and not on the total level when more than one is given, it is to be expected that sulphonamide mixtures will be less likely to sensitize than an equivalent quantity of a single compound.

The bacteriostatic action of a given concentration of a sulphonamide mixture would be expected to be a summation of the bacteriostatic action of each concentration of the individual compounds in the mixture. There is some evidence however that sulphonamide mixtures may show an actual enhancement of antibacterial effect.

A further advantage claimed for sulphonamide mixtures is that the degree of acetylation of the constituent compounds is less than would be the case if any one of the constituents was present in correspondingly higher concentration ; acetylated sulphonamides are inactive.

Finally, in those cases in which the use of high doses of alkalis might involve danger of alkalosis the employment of a sulphonamide mixture enables sulphonamide therapy with adequate dosage to be used with a lessened risk of crystalluria. Naturally, adjuvant alkalis should be given with sulphonamide mixtures in the absence of any contra-indication to their administration.

'Sulphatriad' has the same indications as have its constituents given individually, which are those of systemic sulphonamide therapy in general. It is, however, especially indicated for the treatment of patients in whom the possibility of crystalluria is greater than normal as, for example, in cases of obstruction of the urinary tract, patients with dehydration and infants and young children.

'Sulphatriad' may be employed in the treatment of acute infections by pneumococci, meningococci, gonococci, β-hæmolytic and other streptococci, *Bact. coli, Hæmophilus influenzae* and *Hæmophilus ducreyi*. Thus it is used in acute primary pneumonia, meningococcal meningitis and other meningococcal infections, in gonorrhœa and in cases of cystitis and pyelonephritis. It is also suitable for use in minor and localized staphylococcal infections such as boils, carbuncles, and whitlows, when it may be given by mouth in a dosage for milder infections shown in the table on page 7.

'Sulphatriad' may also be used as an adjunct to penicillin in the treatment of more severe staphylococcal infections especially if the causative organism has not shown a high degree of penicillin sensitivity. In meningitis due to *Hæmophilus influenzae* streptomycin is indicated, when obtainable, but 'Sulphatriad' may be employed in its absence and when streptomycin is used it is considered that sulphonamide therapy should be employed as an adjuvant. The individual constituents of 'Sulphatriad' are each effective in the treatment of acute bacillary dysentery but the dehydration accompanying this condition so enhances the danger of urinary tract complications that the individual compounds in themselves are but rarely used for bacillary dysentery, preference being given to sulphaguanidine, succinylsulphathiazole or phthalylsulphathiazole. 'Sulphatriad', however, would be suitable for use in bacillary dysentery as the danger of crystalluria, although not absent, would be greatly reduced, particularly

tenance of high fluid intake and of an alkaline urine.

For topical application preparations of the mixture are not issued since it would have no advantage when used in this way over sulphathiazole or sulphadiazine, both of which are available in the form of sterilized powders and as pastes, creams and ointments.

DOSAGE

The dosage of 'Sulphatriad' should be approximately the same as that employed for sulphadiazine. In the sulphonamide therapy of severe acute infections, it is desirable to give all or part of the initial dose parenterally. A mixture of the sodium salts of sulphathiazole, sulphadiazine and sulphamerazine is not issued so the sodium salt of one of these compounds must be used unless a mixture is prepared extemporaneously. It must be borne in mind that solutions of sodium sulphonamides are alkaline and must not be administered intrathecally or given by subcutaneous injection. Care must be taken to avoid damage to nerve structures since cases of foot-drop may occur from errors in technique. The detailed instructions given with each package should be carefully followed. The disadvantages arising from the alkalinity of solutions of sodium sulphonamides are avoided by employing 'Soluthiazole.'

The following scheme of dosage for severe and mild acute infections, suggested by Banks (1942) is applicable to 'Sulphatriad' orally and the sodium salt of one of the heterocyclic derivatives of sulphanilamide. In place of the latter 'Soluthiazole' may be used, this preparation being issued in the form of a 45 per cent. solution corresponding to 20 per cent. of sulphathiazole, i.e., 5 grammes sulphathiazole are contained in 25 c.c. of the solution.

	Adults	Children		
		0 to 3 years	3 to 10 years	10 to 15 years
Initial dose ..	2·0 Gm. i.v. 1·50 Gm. orally	0·50 Gm. i.v. 0·50 Gm. orally	1·0 Gm. i.v. 0·75 Gm. orally	1·0 Gm. i.v. 1·0 Gm. orally
1st period—2 to 3 days .	1·50 Gm. 4h.	0·50 Gm. 4h.	0·75 Gm. 4h.	1·0 Gm. 4h.
2nd period—2 days ..	1·0 Gm. 4h.	0·50 Gm. 6h.	0·75 Gm. 6h.	1·0 Gm. 6h.
3rd period—2 days .	1·0 Gm. 6h.	0 25 Gm. 6h.	0·50 Gm. 6h.	0·50 Gm. 6h.

(i.v.=intravenously. Gm.=gramme. h.=hourly.)

TABLE II.—SCHEME OF DOSAGE FOR MILDER INFECTIONS

	Adults	Children		
		0 to 3 years	3 to 10 years	10 to 15 years
Initial dose ..	2·0 Gm.	0·50 Gm.	0·75 Gm.	1·0 Gm.
1st period—2 days ..	1·0 Gm. 4h.	0·50 Gm. 4h. 1 day	0·50 Gm. 4h.	0·75 Gm. 4h.
2nd period—2 days ..	1·0 Gm. 6h.	0·50 Gm. 6h. 3 days	0·50 Gm. 6h.	0·75 Gm. 6h.
3rd period—2 days ..	1·0 Gm. 6h.	0·25 Gm. 6h.	0·25 Gm. 6h.	0·50 Gm. 6h.

(Gm.=gramme. h.=hourly)

N.B.—The total quantity for 24 hours may be divided into 6-hourly administration, if desired, where 4-hourly interval is indicated in these tables.

"(1) The best loading dose is an intravenou injection. This is indicated in all severe infections. If it i impracticable an equivalent or slightly higher amoun should be given orally.

"(2) Children, weight for weight, tolerate sulphor amides better than adults. Infants' tolerance has bee estimated at three times that of adults.

"(3) Dosage may be slightly reduced for the lowe ages in each group or for those under normal weigh

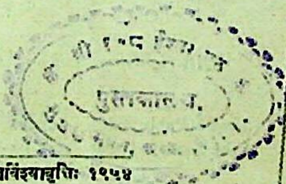
"(4) The duration of a course averages six to seve days and rarely exceeds nine days."

DOSAGE FOR PROPHYLAXIS

Sulphonamides have been extensively employed i closed communities, such as among the personnel of ship barracks, etc., for the prophylaxis of upper and low respiratory tract infections, rheumatic fever, cerebrospin fever and other forms of meningitis, etc. The dosag employed for this in adults is 0·5 gramme twice a day. Th dosage suggested for this purpose in children, particularl for the prevention of recurrences of rheumatic fever an reducing the severity of sequelæ, is for children up to 10 years, 0·25 gramme twice daily, and for children of 10 to 15 years, 0·75 gramme daily. The latter dose may conveniently be given as 0·5 gramme at night followed by 0·25 gramme in the morning. Sulphonamides may also be employed prophylactically for children undergoing tonsillectomy, when the presence of a streptococcal infection is suspected or known; for women in labour, when there is known risk of infection by hæmolytic streptococci; to prevent urinary tract infection, for example, when an indwelling catheter is required for some days; and in measles, pertussis and other acute sulphonamide-insusceptible infections for the prevention of such secondary complications as broncho-pneumonia, bronchitis and acute otitis media.

शब्दरूपावलिः

(निर्णयसागरीया)

पञ्चविंशत्यावृत्तिः १९५४

निर्णयसागरमुद्रणालयम्, मुंबई २

मूल्यं ३ आणकाः

Printed & Published by Laxmibai Narayan Chaudhari,
at the Nirnaya Sagar Press, 26-28, Kolbhat Street,
Bombay 2.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ शब्दरूपावलिः प्रारभ्यते ।

रामो हरिः करी भूभृद्भानुः कर्ता च चन्द्रमाः ।
तस्थिवान्भगवानात्मा दशैते पुंसि नायकाः ॥ १ ॥
रमा रुचिर्नदी धेनुर्वाग्धीः सरिदनन्तरम् ।
क्षुत्प्रावृट् च शरैचैव दशैताः स्त्रीषु नायिकाः ॥ २ ॥
ज्ञानं दधि पयो वर्म धनुर्वारि जगत्तथा ।
मधु नाम मनोहारि दशैतानि नपुंसके ॥ ३ ॥
स सा तच्चश्च या यच्च कः का किं त्वमहं त्वयम् ।
इयं चेदं चैष चैषा चैतच्चासावसावदः ॥ ४ ॥
पिता माता स्वसा गौर्नौः स्वम्भू राजा पतिः सखा ।
हाहा गोपाः पपीर्हूहूश्चमूः स्त्री कति दिक् प्रधीः ॥ ५ ॥
सुधीर्धेनुर्वर्षाभूः क्रोष्टाऽनड्वान् पन्था ज्यायान् महान् स्वभूः ।
सर्वः सर्वा च सर्वं च द्व्यादिश्च गणस्तथा ॥ ६ ॥

---

* एवं ऽङ्का ग्रन्थान्तर्वर्तिशब्दानामनुक्रमनिर्देशका इति ज्ञेयम् ।

१ अकारान्तः पुंलिङ्गो राम-शब्दः ।

एकवचनम् ।	द्विवचनम् ।	बहुवचनम् ।	विभक्तिः ।
रामः	रामौ	रामाः ।	प्रथमा ।
राम	रामौ	रामाः ।	संबोधनम् ।
रामम्	रामौ	रामान् ।	द्वितीया ।
रामेण	रामाभ्याम्	रामैः ।	तृतीया ।
रामाय	रामाभ्याम्	रामेभ्यः ।	चतुर्थी ।
रामात्	रामाभ्याम्	रामेभ्यः ।	पञ्चमी ।
रामस्य	रामयोः	रामाणाम् ।	षष्ठी ।
रामे	रामयोः	रामेषु ।	सप्तमी ।

एवं देव-कृष्ण-मुकुन्दादयोऽकारान्तपुंलिङ्गाः ।

२ आबन्तः स्त्रीलिङ्गो रमा-शब्दः ।

रमा	रमे	रमाः ।	प्रथमा ।
रमे	रमे	रमाः ।	संबोधनम् ।
रमाम्	रमे	रमाः ।	द्वितीया ।
रमया	रमाभ्याम्	रमाभिः ।	तृतीया ।
रमायै	रमाभ्याम्	रमाभ्यः ।	चतुर्थी ।
रमायाः	रमाभ्याम्	रमाभ्यः ।	पञ्चमी ।
रमायाः	रमयोः	रमाणाम् ।	षष्ठी ।
रमायाम्	रमयोः	रमासु ।	सप्तमी ।

एवं गङ्गा-लज्जा-विद्यादय आबन्ताः स्त्रीलिङ्गाः ।

३ अकारान्तो नपुंसकलिङ्गो ज्ञान-शब्दः ।

ज्ञानम्	ज्ञाने	ज्ञानानि ।	प्रथमा ।
ज्ञान	ज्ञाने	ज्ञानानि ।	संबोधनम् ।
ज्ञानम्	ज्ञाने	ज्ञानानि ।	द्वितीया ।

शेषं राम-शब्दवत् ज्ञेयम् । यथा—

ज्ञानेन	ज्ञानाभ्याम्	ज्ञानैः ।	तृतीया ।
ज्ञानाय	ज्ञानाभ्याम्	ज्ञानेभ्यः ।	चतुर्थी ।
ज्ञानात्	ज्ञानाभ्याम्	ज्ञानेभ्यः ।	पञ्चमी ।
ज्ञानस्य	ज्ञानयोः	ज्ञानानाम् ।	षष्ठी ।
ज्ञाने	ज्ञानयोः	ज्ञानेषु ।	सप्तमी ।

एवं गृह-रत्न-पात्रादयोऽकारान्तनपुंसकाः ।

४ ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गो नदीसंज्ञको नदी-शब्दः ।

नदी	नद्यौ	नद्यः ।	प्रथमा ।
नदि	नद्यौ	नद्यः ।	संबोधनम् ।
नदीम्	नद्यौ	नदीः ।	द्वितीया ।
नद्या	नदीभ्याम्	नदीभिः ।	तृतीया ।
नद्यै	नदीभ्याम्	नदीभ्यः ।	चतुर्थी ।
नद्याः	नदीभ्याम्	नदीभ्यः ।	पञ्चमी ।
नद्याः	नद्योः	नदीनाम् ।	षष्ठी ।
नद्याम्	नद्योः	नदीषु ।	सप्तमी ।

एवं पृथ्वी-कुमारी-गौर्यादय ईकारान्तस्त्रीलिङ्गाः । लक्ष्मी-अवी-तन्त्री-स्तरी-तरी इत्येतेषां तु प्रथमैकवचनं लक्ष्मीः, अवीः, तन्त्रीः, स्तरीः, तरीः इति विसर्गान्तम् । शेषं सर्वं नदी-शब्दवत् ज्ञेयम् ।

५ ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गः

स्त्री-शब्दः ।

स्त्री	स्त्रियौ	स्त्रियः ।	प्रथमा ।
स्त्रि	स्त्रियौ	स्त्रियः ।	संबोधनम् ।
स्त्रियम्,स्त्रीम्	स्त्रियौ	स्त्रियः,स्त्रीः ।	द्वितीया ।
स्त्रिया	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभिः ।	तृतीया ।
स्त्रियै	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभ्यः ।	चतुर्थी ।
स्त्रियाः	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभ्यः ।	पञ्चमी ।
स्त्रियाः	स्त्रियोः	स्त्रीणाम् ।	षष्ठी ।
स्त्रियाम्	स्त्रियोः	स्त्रीषु ।	सप्तमी ।

६ ऊकारान्तः स्त्रीलिङ्गः

चमू-शब्दः ।

चमूः	चम्वौ	चम्वः ।	प्रथमा ।
चमु	चम्वौ	चम्वः ।	संबोधनम् ।
चमूम्	चम्वौ	चमूः ।	द्वितीया ।
चम्वा	चमूभ्याम्	चमूभिः ।	तृतीया ।
चम्वै	चमूभ्याम्	चमूभ्यः ।	चतुर्थी ।

चम्वाः	चमूभ्याम्	चमूभ्यः ।	पञ्चमी ।
चम्वाः	चम्वोः	चमूनाम् ।	षष्ठी ।
चम्वाम्	चम्वोः	चमूषु ।	सप्तमी ।

एवं वधू-श्वश्रू-कर्कन्धू इत्यादय ऊकारान्ताः स्त्रीलिङ्गाः ।

७ इकारान्तः पुंलिङ्गो हरि-शब्दः ।

हरिः	हरी	हरयः ।	प्रथमा ।
हरे	हरी	हरयः ।	संबोधनम् ।
हरिम्	हरी	हरीन् ।	द्वितीया ।
हरिणा	हरिभ्याम्	हरिभिः ।	तृतीया ।
हरये	हरिभ्याम्	हरिभ्यः ।	चतुर्थी ।
हरेः	हरिभ्याम्	हरिभ्यः ।	पञ्चमी ।
हरेः	हर्योः	हरीणाम् ।	षष्ठी ।
हरौ	हर्योः	हरिषु ।	सप्तमी ।

एवं भूपति-रवि-यति-अतिसखि-इत्यादय इकारान्ताः पुंलिङ्गाः ।

८ इकारान्तः स्त्रीलिङ्गो रुचि-शब्दः । मति की तरह

रुचिः	रुची	रुचयः ।	प्र० ।
रुचे	रुची	रुचयः ।	सं० ।
रुचिम्	रुची	रुचीः ।	द्वि० ।
रुच्या	रुचिभ्याम्	रुचिभिः ।	तृ० ।
रुच्यै, रुचये	रुचिभ्याम्	रुचिभ्यः ।	च० ।

रुच्याः, रुचेः	रुचिभ्याम्	रुचिभ्यः ।	प० ।
रुच्याः, रुचेः	रुच्योः	रुचीनाम् ।	ष० ।
रुच्याम्, रुचौ	रुच्योः	रुचिषु ।	स० ।

एवं स्तुति-मति-बुद्धि इत्यादय इकारान्ताः स्त्रीलिङ्गाः ।

९ इकारान्तो नपुंसकलिङ्गो वारि-शब्दः ।

वारि	वारिणी	वारीणि ।	प्र० ।
वारे, वारि	वारिणी	वारीणि ।	सं० ।
वारि	वारिणी	वारीणि ।	द्वि० ।
वारिणा	वारिभ्याम्	वारिभिः ।	तृ० ।
वारिणे	वारिभ्याम्	वारिभ्यः ।	च० ।
वारिणः	वारिभ्याम्	वारिभ्यः ।	प० ।
वारिणः	वारिणोः	वारीणाम् ।	ष० ।
वारिणि	वारिणोः	वारिषु ।	स० ।

एवं इकारान्ता नपुंसकलिङ्गाः ।

१० इकारान्तो नपुंसकलिङ्गो दधि-शब्दः ।

दधि	दधिनी	दधीनि ।	प्रथमा ।
दधे, दधि	दधिनी	दधीनि ।	संबोधनम् ।
दधि	दधिनी	दधीनि ।	द्वितीया ।
दध्ना	दधिभ्याम्	दधिभिः ।	तृतीया ।
दध्ने	दधिभ्याम्	दधिभ्यः ।	चतुर्थी ।
दध्नः	दधिभ्याम्	दधिभ्यः ।	पञ्चमी ।

दध्नः	दध्नोः	दध्नाम् ।	षष्ठी ।
दध्नि, दधनि	दध्नोः	दधिषु ।	सप्तमी ।

एवं अस्थि-सक्थि-अक्षि-शब्दाः ।

११ त्रिषु लिङ्गेषु समः कति-शब्दो नित्यं बहुवचनान्तः ।

कति ।	प्र० । सं० । द्वि० ।
कतिभिः ।	तृ० ।
कतिभ्यः ।	च० । प० ।
कतीनाम् ।	ष० ।
कतिषु ।	स० ।

१२ इकारान्तः पुंलिङ्गः पति-शब्दः ।

पतिः	पती	पतयः ।	प्रथमा ।
पते	पती	पतयः ।	संबोधनम् ।
पतिम्	पती	पतीन् ।	द्वितीया ।
पत्या	पतिभ्याम्	पतिभिः ।	तृतीया ।
पत्ये	पतिभ्याम्	पतिभ्यः ।	चतुर्थी ।
पत्युः	पतिभ्याम्	पतिभ्यः ।	पञ्चमी ।
पत्युः	पत्योः	पतीनाम् ।	षष्ठी ।
पत्यौ	पत्योः	पतिषु ।	सप्तमी ।

१३ उकारान्तः पुंलिङ्गो भानु-शब्दः ।

भानुः	भानू	भानवः ।	प्रथमा ।
भानो	भानू	भानवः ।	संबोधनम् ।
भानुम्	भानू	भानून् ।	द्वितीया ।
भानुना	भानुभ्याम्	भानुभिः ।	तृतीया ।
भानवे	भानुभ्याम्	भानुभ्यः ।	चतुर्थी ।
भानोः	भानुभ्याम्	भानुभ्यः ।	पञ्चमी ।
भानोः	भान्वोः	भानूनाम् ।	षष्ठी ।
भानौ	भान्वोः	भानुषु ।	सप्तमी ।

एवं शंभु-विष्णु-सूनु इत्यादय उकारान्ताः पुंलिङ्गाः ।

१४ उकारान्तः स्त्रीलिङ्गो धेनु-शब्दः ।

धेनुः	धेनू	धेनवः ।	प्रथमा ।
धेनो	धेनू	धेनवः ।	संबोधनम् ।
धेनुम्	धेनू	धेनूः ।	द्वितीया ।
धेन्वा	धेनुभ्याम्	धेनुभिः ।	तृतीया ।
धेन्वै, धेनवे	धेनुभ्याम्	धेनुभ्यः ।	चतुर्थी ।
धेन्वाः, धेनोः	धेनुभ्याम्	धेनुभ्यः ।	पञ्चमी ।
धेन्वाः, धेनोः	धेन्वोः	धेनूनाम् ।	षष्ठी ।
धेन्वाम्, धेनौ	धेन्वोः	धेनुषु ।	सप्तमी ।

१५ उकारान्तो नपुंसको मधु-शब्दः ।

मधु	मधुनी	मधूनि ।	प्रथमा ।
मधो, मधु	मधुनी	मधूनि ।	संबोधनम् ।
मधु	मधुनी	मधूनि ।	द्वितीया ।
मधुना	मधुभ्याम्	मधुभिः ।	तृतीया ।
मधुने	मधुभ्याम्	मधुभ्यः ।	चतुर्थी ।
मधुनः	मधुभ्याम्	मधुभ्यः ।	पञ्चमी ।
मधुनः	मधुनोः	मधूनाम् ।	षष्ठी ।
मधुनि	मधुनोः	मधुषु ।	सप्तमी ।

एवं वस्तु-जतु-अश्रु इत्यादय उकारान्ता नपुंसकशब्दाः ।

१६ ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गो धी-शब्दः ।

(धातुरूपः)

धीः	धियौ	धियः ।	प्र० । सं० ।
धियम्	धियौ	धियः ।	द्वितीया ।
धिया	धीभ्याम्	धीभिः ।	तृतीया ।
धियै, धिये	धीभ्याम्	धीभ्यः ।	चतुर्थी ।
धियाः, धियः	धीभ्याम्	धीभ्यः ।	पञ्चमी ।
धियाः, धियः	धियोः	धीनाम्, धियाम् ।	षष्ठी ।
धियाम्, धियि	धियोः	धीषु ।	सप्तमी ।

एवं ह्री-श्री-भी-वृश्चिकभी-इत्यादय ईकारान्ताः स्त्रीलिङ्गाः ।

१७ ऊकारान्तः स्त्रीलिङ्गो भू-शब्दः ।

(धातुरूपः)

भूः	भुवौ	भुवः ।	प्रथमा । सं० ।
भुवम्	भुवौ	भुवः ।	द्वितीया ।
भुवा	भूभ्याम्	भूभिः ।	तृतीया ।
भुवै, भुवे	भूभ्याम्	भूभ्यः ।	चतुर्थी ।
भुवाः, भुवः	भूभ्याम्	भूभ्यः ।	पञ्चमी ।
भुवाः, भुवः	भुवोः	भूनाम्, भुवाम् ।	षष्ठी ।
भुवाम्, भुवि	भुवोः	भूषु ।	सप्तमी ।

एवं सू-जू-भ्रू-सुभ्रू इत्यादय ऊकारान्ताः स्त्रीलिङ्गाः ।

१८ ऋकारान्तः पुंलिङ्गः कर्तृ-शब्दः ।

कर्ता	कर्तारौ	कर्तारः ।	प्रथमा ।
कर्तः	कर्तारौ	कर्तारः ।	संबोधनम् ।
कर्तारम्	कर्तारौ	कर्तॄन् ।	द्वितीया ।
कर्त्रा	कर्तृभ्याम्	कर्तृभिः ।	तृतीया ।
कर्त्रे	कर्तृभ्याम्	कर्तृभ्यः ।	चतुर्थी ।
कर्तुः	कर्तृभ्याम्	कर्तृभ्यः ।	पञ्चमी ।
कर्तुः	कर्त्रोः	कर्तॄणाम् ।	षष्ठी ।
कर्तरि	कर्त्रोः	कर्तृषु ।	सप्तमी ।

एवं धातृ-नेतृ-नमृ-शास्तृ इत्यादय ऋकारान्ताः पुंलिङ्गाः ।

१९ ऋकारान्तः पुंलिङ्गः पितृ-शब्दः ।

पिता	पितरौ	पितरः ।	प्रथमा ।
पितः	पितरौ	पितरः ।	संबोधनम् ।
पितरम्	पितरौ	पितॄन् ।	द्वितीया ।

पित्रा पितृभ्याम् इत्यादि । अग्रे कर्तृवज्ज्ञेयम् ।

एवं भ्रातृ-जामातृ-देवृ-शंस्तृ-सव्येष्टृ-नृ इति षट् शब्दाः । नृ-शब्दस्य षष्ठीबहुवचने तु नृणाम् नॄणाम्, इति रूप-द्वयम् । शेषं पितृ-शब्दवत् ज्ञेयम् ।

२० ऋकारान्तः स्त्रीलिङ्गः स्वसृ-शब्दः ।

स्वसा	स्वसारौ	स्वसारः ।	प्रथमा ।
स्वसः	स्वसारौ	स्वसारः ।	संबोधनम् ।
स्वसारम्	स्वसारौ	स्वसॄः ।	द्वितीया ।

स्वस्रा स्वसृभ्याम् इत्यादि । शेषं कर्तृ-शब्दवज्ज्ञेयम् ।

२१ ऋकारान्तः स्त्रीलिङ्गो मातृ-शब्दः ।

माता	मातरौ	मातरः ।	प्रथमा ।
मातः	मातरौ	मातरः ।	संबोधनम् ।
मातरम्	मातरौ	मातॄः ।	द्वितीया ।

मात्रा मातृभ्याम् इत्यादि । शेषं कर्तृवत् ज्ञेयम् । एवं यातृ-दुहितृ-ननान्दृ-ननन्दृ-इति चत्वारः शब्दाः ।

२२ तकारान्तः पुंलिङ्गो भूभृत्-शब्दः ।

भूभृत्	भूभृतौ	भूभृतः ।	प्र० । सं० ।
भूभृतम्	भूभृतौ	भूभृतः ।	द्वितीया ।
भूभृता	भूभृद्भ्याम्	भूभृद्भिः ।	तृतीया ।
भूभृते	भूभृद्भ्याम्	भूभृद्भ्यः ।	चतुर्थी ।
भूभृतः	भूभृद्भ्याम्	भूभृद्भ्यः ।	पञ्चमी ।
भूभृतः	भूभृतोः	भूभृताम् ।	षष्ठी ।
भूभृति	भूभृतोः	भूभृत्सु ।	सप्तमी ।

एवं मरुत्-हरित् इत्यादयः ।

२३ एवं तकारान्तः स्त्रीलिङ्गः सरित्-शब्दः ।

सरित् सरितौ सरितः । इ० ।

२४ तकारान्तो नपुंसकलिङ्गो जगत्-शब्दः ।

जगत् जगती जगन्ति । प्र० । सं० । द्वि० ।
जगता जगद्भ्याम् जगद्भिः इत्यादि । अग्रे भूभृत्-शब्दवत् ज्ञेयम् ।

२५ दकारान्तः स्त्रीलिङ्गः शरद्-शब्दः ।

शरद्	शरदौ	शरदः ।	प्र० सं० ।
शरदम्	शरदौ	शरदः ।	द्वितीया ।
शरदा	शरद्भ्याम्	शरद्भिः ।	तृतीया ।
शरदे	शरद्भ्याम्	शरद्भ्यः ।	चतुर्थी ।
शरदः	शरद्भ्याम्	शरद्भ्यः ।	पञ्चमी ।

शरदः	शरदोः	शरदाम् ।	षष्ठी ।
शरदि	शरदोः	शरत्सु ।	सप्तमी ।

एवं दकारान्तः पुंलिङ्गस्-तमोनुद्-शब्दः ।

२६ धकारान्तः स्त्रीलिङ्गः क्षुध्-शब्दः ।

क्षुत्	क्षुधौ	क्षुधः ।	प्र० । सं० ।
क्षुधम्	क्षुधौ	क्षुधः ।	द्वितीया ।
क्षुधा	क्षुद्भ्याम्	क्षुद्भिः ।	तृतीया ।
क्षुधे	क्षुद्भ्याम्	क्षुद्भ्यः ।	चतुर्थी ।
क्षुधः	क्षुद्भ्याम्	क्षुद्भ्यः ।	पञ्चमी ।
क्षुधः	क्षुधोः	क्षुधाम् ।	षष्ठी ।
क्षुधि	क्षुधोः	क्षुत्सु ।	सप्तमी ।

एवं समिध्-युयुध्-शब्दौ ।

२७ चकारान्तः स्त्रीलिङ्गो वाच्-शब्दः ।

वाक्	वाचौ	वाचः ।	प्र० । सं० ।
वाचम्	वाचौ	वाचः ।	द्वितीया ।
वाचा	वाग्भ्याम्	वाग्भिः ।	तृतीया ।
वाचे	वाग्भ्याम्	वाग्भ्यः ।	चतुर्थी ।
वाचः	वाग्भ्याम्	वाग्भ्यः ।	पञ्चमी ।
वाचः	वाचोः	वाचाम् ।	षष्ठी ।
वाचि	वाचोः	वाक्षु ।	सप्तमी ।

एवं शुच्-पयोमुच् इत्यादयः ।

२८ जकारान्तः स्त्रीलिङ्गः स्रज्-शब्दः ।

स्रक्	स्रजौ	स्रजः ।	प्र० । सं० ।
स्रजम्	स्रजौ	स्रजः ।	द्वितीया ।
स्रजा	स्रग्भ्याम्	स्रग्भिः ।	तृतीया ।
स्रजे	स्रग्भ्याम्	स्रग्भ्यः ।	चतुर्थी ।
स्रजः	स्रग्भ्याम्	स्रग्भ्यः ।	पञ्चमी ।
स्रजः	स्रजोः	स्रजाम् ।	षष्ठी ।
स्रजि	स्रजोः	स्रक्षु ।	सप्तमी ।

एवं ऋत्विज्-सुयुज् इत्यादयः ।

२९ शकारान्तः स्त्रीलिङ्गो दिश्-शब्दः ।

दिक्	दिशौ	दिशः ।	प्र० । सं० ।
दिशम्	दिशौ	दिशः ।	द्वितीया ।
दिशा	दिग्भ्याम्	दिग्भिः ।	तृतीया ।
दिशे	दिग्भ्याम्	दिग्भ्यः ।	चतुर्थी ।
दिशः	दिग्भ्याम्	दिग्भ्यः ।	पञ्चमी ।
दिशः	दिशोः	दिशाम् ।	षष्ठी ।
दिशि	दिशोः	दिक्षु ।	सप्तमी ।

एवं दृश्-घृतस्पृश्-तादृश इत्यादयः ।

३० षकारान्तः स्त्रीलिङ्गः प्रावृष्-शब्दः ।

प्रावृट्	प्रावृषौ	प्रावृषः ।	प्र० । सं० ।
प्रावृषम्	प्रावृषौ	प्रावृषः ।	द्वितीया ।
प्रावृषा	प्रावृड्भ्याम्	प्रावृड्भिः ।	तृतीया ।
प्रावृषे	प्रावृड्भ्याम्	प्रावृड्भ्यः ।	चतुर्थी ।
प्रावृषः	प्रावृड्भ्याम्	प्रावृड्भ्यः ।	पञ्चमी ।
प्रावृषः	प्रावृषोः	प्रावृषाम् ।	षष्ठी ।
प्रावृषि	प्रावृषोः	प्रावृट्सु ।	सप्तमी ।

एवं त्विष्-द्विष्-रत्नमुष् इत्यादयः ।

३१ नान्तः पुंलिङ्ग आत्मन्-शब्दः ।

आत्मा	आत्मानौ	आत्मानः ।	प्रथमा ।
आत्मन्	आत्मानौ	आत्मानः ।	संबोधनम् ।
आत्मानम्	आत्मानौ	आत्मनः ।	द्वितीया ।
आत्मना	आत्मभ्याम्	आत्मभिः ।	तृतीया ।
आत्मने	आत्मभ्याम्	आत्मभ्यः ।	चतुर्थी ।
आत्मनः	आत्मभ्याम्	आत्मभ्यः ।	पञ्चमी ।
आत्मनः	आत्मनोः	आत्मनाम् ।	षष्ठी ।
आत्मनि	आत्मनोः	आत्मसु ।	सप्तमी ।

एवं ब्रह्मन्-यज्वन्-सुशर्मन्-कृष्णवर्त्मन् इत्यादयः ।

३२ नान्तो नपुंसको वर्मन्-शब्दः ।

वर्म	वर्मणी	वर्माणि ।	प्र० । द्वि० ।
वर्मन्, वर्म	वर्मणी	वर्माणि ।	संबोधनम् ।
वर्मणा	वर्मभ्याम्	इत्यादि ।	

शेषं 'आत्मन्'-शब्दवज्ज्ञेयम् । एवं ब्रह्मन्-शर्मन्-कर्मन् इत्यादयः ।

३३ नान्तः पुंलिङ्गो राजन्-शब्दः ।

राजा	राजानौ	राजानः ।	प्रथमा ।
राजन्	राजानौ	राजानः ।	संबोधनम् ।
राजानम्	राजानौ	राज्ञः ।	द्वितीया ।
राज्ञा	राजभ्याम्	राजभिः ।	तृतीया ।
राज्ञे	राजभ्याम्	राजभ्यः ।	चतुर्थी ।
राज्ञः	राजभ्याम्	राजभ्यः ।	पञ्चमी ।
राज्ञः	राज्ञोः	राज्ञाम् ।	षष्ठी ।
राज्ञि, राजनि	राज्ञोः	राजसु ।	सप्तमी ।

एवं महिमन्-गरिमन्-सुनामन् इत्यादयः ।

३४ नकारान्तो नपुंसको नामन्-शब्दः ।

नाम	नामनी, नाम्नी	नामानि ।	प्र० । द्वि० ।
नाम, नामन्	नामनी, नाम्नी	नामानि ।	संबोधनम् ।
नाम्ना	नामभ्याम्	नामभिः	इत्यादि ।

शेषं 'राजन्'-शब्दवज्ज्ञेयम् ।

एवं कोमन्-व्योमन्-प्रेमन् इत्यादयः ।

३५ इन्नन्तः पुंलिङ्गः करिन्-शब्दः ।

करी	करिणौ	करिणः ।	प्रथमा ।
करिन्	करिणौ	करिणः ।	संबोध० ।
करिणम्	करिणौ	करिणः ।	द्वितीया ।
करिणा	करिभ्याम्	करिभिः ।	तृतीया ।
करिणे	करिभ्याम्	करिभ्यः ।	चतुर्थी ।
करिणः	करिभ्याम्	करिभ्यः ।	पञ्चमी ।
करिणः	करिणोः	करिणाम् ।	षष्ठी ।
करिणि	करिणोः	करिषु ।	सप्तमी ।

एवं हस्तिन्-दण्डिन्-शृङ्गिन् इत्यादयः ।

३६ इन्नन्तो नपुंसको मनोहारिन्-शब्दः ।

मनोहारि	मनोहारिणी	मनोहारीणि ।	प्र० । द्वि० ।
मनोहारिन् / मनोहारि	मनोहारिणी	मनोहारीणि ।	संबो० ।

मनोहारिणा मनोहारिभ्याम् इत्यादि । शेषं करिन्-शब्दवत् ज्ञेयम् ।

महत्

३७ वत्वन्तः पुंलिङ्गो भगवत्-शब्दः ।

भगवान्	भगवन्तौ	भगवन्तः ।	प्रथमा ।
भगवन्	भगवन्तौ	भगवन्तः ।	संबो० ।
भगवन्तम्	भगवन्तौ	भगवतः ।	द्वितीया ।
भगवता	भगवद्भ्याम्	भगवद्भिः ।	तृतीया ।

भगवते	भगवद्भ्याम्	भगवद्भ्यः ।	चतुर्थी ।
भगवतः	भगवद्भ्याम्	भगवद्भ्यः ।	पञ्चमी ।
भगवतः	भगवतोः	भगवताम् ।	षष्ठी ।
भगवति	भगवतोः	भगवत्सु ।	सप्तमी ।

एवं भवत्-बुद्धिमत्-श्रुतिमत् इत्यादयः ।

३८ वसन्तः पुंलिङ्गस-तस्थिवस्-शब्दः ।

तस्थिवान्	तस्थिवांसौ	तस्थिवांसः ।	प्रथमा ।
तस्थिवन्	तस्थिवांसौ	तस्थिवांसः ।	संबोधनम् ।
तस्थिवांसम्	तस्थिवांसौ	तस्थुषः ।	द्वितीया ।
तस्थुषा	तस्थिवद्भ्याम्	तस्थिवद्भिः ।	तृतीया ।
तस्थुषे	तस्थिवद्भ्याम्	तस्थिवद्भ्यः ।	चतुर्थी ।
तस्थुषः	तस्थिवद्भ्याम्	तस्थिवद्भ्यः ।	पञ्चमी ।
तस्थुषः	तस्थुषोः	तस्थुषाम् ।	षष्ठी ।
तस्थुषि	तस्थुषोः	तस्थिवत्सु ।	सप्तमी ।

एवं दवीयस्-सेदिवस्-जग्मिवस् इत्यादयः ।

३९ सान्तः पुंलिङ्गस-चन्द्रमस्-शब्दः ।

चन्द्रमाः	चन्द्रमसौ	चन्द्रमसः ।	प्रथमा ।
चन्द्रमः	चन्द्रमसौ	चन्द्रमसः ।	संबोधनम् ।
चन्द्रमसम्	चन्द्रमसौ	चन्द्रमसः ।	द्वितीया ।
चन्द्रमसा	चन्द्रमोभ्याम्	चन्द्रमोभिः ।	तृतीया ।
चन्द्रमसे	चन्द्रमोभ्याम्	चन्द्रमोभ्यः ।	चतुर्थी ।

चन्द्रमसः	चन्द्रमोभ्याम्	चन्द्रमोभ्यः ।	पञ्चमी ।
चन्द्रमसः	चन्द्रमसोः	चन्द्रमसाम् ।	षष्ठी ।
चन्द्रमसि	चन्द्रमसोः	चन्द्रमस्सु ।	सप्तमी ।

एवं वेधस्-सुमनस्-दुर्मनस् इत्यादयः ।

४० सान्तो नपुंसकः पयस्-शब्दः ।

पयः	पयसी	पयांसि ।	प्र० । सं० । द्वि० ।
पयसा	पयोभ्याम्	पयोभिः ।	

इत्यादि । शेषं चन्द्रमस्—शब्दवत् ज्ञेयम् । एवं मनस्-
वयस्-वचस्-रजस् इत्यादयः ।

४१ सान्तो नपुंसको धनुस्-शब्दः ।

नुः	धनुषी	धनूंषि ।	प्र० । सं० । द्वि० ।
नुषा	धनुर्भ्याम्	धनुर्भिः ।	तृतीया ।
नुषे	धनुर्भ्याम्	धनुर्भ्यः ।	चतुर्थी ।
नुषः	धनुर्भ्याम्	धनुर्भ्यः ।	पञ्चमी ।
नुषः	धनुषोः	धनुषाम् ।	षष्ठी ।
नुषि	धनुषोः	धनुष्षु ।	सप्तमी ।

वं हविस्-अर्चिस्-आयुस् इत्यादयः ।

२ ईकारान्तः पुंलिङ्गः प्रधी-शब्दः धात्वन्तः ।

प्रधीः	प्रध्यौ	प्रध्यः ।	प्र० । सं० ।
प्रध्यम्	प्रध्यौ	प्रध्यः ।	द्वितीया ।
प्रध्या	प्रधीभ्याम्	प्रधीभिः ।	तृतीया ।

प्रध्ये	प्रधीभ्याम्	प्रधीभ्यः ।	चतुर्थी ।
प्रध्यः	प्रधीभ्याम्	प्रधीभ्यः ।	पञ्चमी ।
प्रध्यः	प्रध्योः	प्रध्याम् ।	षष्ठी ।
प्रध्यि	प्रध्योः	प्रधीषु ।	सप्तमी ।

एवं वेवी-जलपी-ग्रामणी-सेनानी इत्यादयः ।

ग्रामणी-सेनान्योः सप्तम्येकवचनं तु ग्रामण्याम्, सेनान्याम् इति षष्ठीबहुवचनवद्भवति ।

४३ ऊकारान्तः पुंलिङ्गः सुलू-शब्दः धात्वन्तः

सुलूः	सुल्वौ	सुल्वः ।	प्र० । सं०
सुल्वम्	सुल्वौ	सुल्वः ।	द्वितीया ।
सुल्वा	सुलूभ्याम्	सुलूभिः ।	तृतीया ।
सुल्वे	सुलूभ्याम्	सुलूभ्यः ।	चतुर्थी ।
सुल्वः	सुलूभ्याम्	सुलूभ्यः ।	पञ्चमी ।
सुल्वः	सुल्वोः	सुल्वाम् ।	षष्ठी ।
सुल्वि	सुल्वोः	सुलूषु ।	सप्तमी ।

एवं खलपू-दन्भू-करभू-कारभू इत्यादयः ।

४४ यवक्री-शब्दस्य प्रायेण प्रधीवद्रूपाणि । तथापि तत्र

यवक्रीः यवक्रियौ यवक्रियः इति यस्थाने इय् एव भवति इति भेदः । एवं सुश्री-परमधी-सुधी इत्यादयः

४५ स्वभू-शब्दस्य प्रायेण सुल्लूवद्रूपाणि । तथापि तत्र

स्वभूः स्वभुवौ स्वभुवः । इति वस्थाने उव् एव भवति इति भेदः । एवं स्वयंभू-परमलु-कटभू इत्यादयः ।

४६ ईंप्रत्ययान्तः पुंलिङ्गः पपी-शब्दः ।

पपीः	पप्यौ	पप्यः ।	प्र० । सं० ।
पपीम्	पप्यौ	पपीन् ।	द्वितीया ।
पपि	पप्योः	पपीषु ।	सप्तमी ।

शेषं प्रधीवज्ज्ञेयम् । एवं ययी-वातप्रमी इत्यादयः । वातप्रमी-शब्दः प्रधी-शब्दवदपि भवति ।

४७ ऊकारान्तः पुंलिङ्गो हूहू-शब्दः

हूहूः	हूहौ	हूहूः ।	प्र० । सं० ।
हूहूम्	हूहौ	हूहून् ।	द्वितीया ।

शेषं सर्वं सुलू-शब्दवत् ज्ञेयम् । एवं दृन्भू-नृतू इ० ।

४८ आकारान्तः पुंलिङ्गो हाहा-शब्दः ।

हाहाः	हाहौ	हाहाः ।	प्र० । सं० ।
हाहाम्	हाहौ	हाहान् ।	द्वितीया ।
हाहा	हाहाभ्याम्	हाहाभिः ।	तृतीया ।
हाहै	हाहाभ्याम्	हाहाभ्यः ।	चतुर्थी ।
हाहाः	हाहाभ्याम्	हाहाभ्यः ।	पञ्चमी ।

हाहाः	हाहौः	हाहाम् ।	षष्ठी ।
हाहे	हाहौः	हाहासु ।	सप्तमी ।

४९ आकारान्त उभयलिङ्गो गोपा-शब्दः ।
(धात्वन्तः ।)

गोपाः	गोपौ	गोपाः ।	प्र० । सं० ।
गोपाम्	गोपौ	गोपः ।	द्वितीया ।
गोपा	गोपाभ्याम्	गोपाभिः ।	तृतीया ।
गोपे	गोपाभ्याम्	गोपाभ्यः ।	चतुर्थी ।
गोपः	गोपाभ्याम्	गोपाभ्यः ।	पञ्चमी ।
गोपः	गोपोः	गोपाम् ।	षष्ठी ।
गोपि	गोपोः	गोपासु ।	सप्तमी ।

एवं विश्वपा-सोमपा-शङ्खध्मा इत्यादयः ।

५० इकारान्तः पुंलिङ्गः सखि-शब्दः ।

सखा	सखायौ	सखायः ।	प्रथमा ।
सखे	सखायौ	सखायः ।	संबोधनम् ।
सखायम्	सखायौ	सखीन् ।	द्वितीया ।
सख्या	सखिभ्याम्	सखिभिः ।	इत्यादि । अग्रे

पति-शब्दवत् ज्ञेयम् ।

५१ ओकारान्त उभयलिङ्गो गो-शब्दः ।

गौः	गावौ	गावः ।	प्र० । सं० ।
गाम्	गावौ	गाः ।	द्वितीया ।

गवा	गोभ्याम्	गोभिः ।	तृतीया ।
गवे	गोभ्याम्	गोभ्यः ।	चतुर्थी ।
गोः	गोभ्याम्	गोभ्यः ।	पञ्चमी ।
गोः	गवोः	गवाम् ।	षष्ठी ।
गवि	गवोः	गोषु ।	सप्तमी ।

एवं ओकारान्तः स्त्रीलिङ्गो द्यो-शब्दः ।

६२ औकारान्तः स्त्रीलिङ्गो नौ-शब्दः ।

नौः	नावौ	नावः ।	प्र० । सं० ।
नावम्	नावौ	नावः ।	द्वितीया ।
नावा	नौभ्याम्	नौभिः ।	तृतीया ।
नावे	नौभ्याम्	नौभ्यः ।	चतुर्थी ।
नावः	नौभ्याम्	नौभ्यः ।	पञ्चमी ।
नावः	नावोः	नावाम् ।	षष्ठी ।
नावि	नावोः	नौषु ।	सप्तमी ।

एवं ग्लौः ।

६३ हकारान्तः पुंलिङ्गः अनडुह्-शब्दः ।

अनड्वान्	अनड्वाहौ	अनड्वाहः ।	प्रथमा ।
अनड्वन्	अनड्वाहौ	अनड्वाहः ।	संबोधनम् ।
अनड्वाहम्	अनड्वाहौ	अनडुहः ।	द्वितीया ।
अनडुहा	अनडुद्भ्याम्	अनडुद्भिः ।	इत्यादि । शेषं

सुध-शब्दवत् ज्ञेयम् ।

५४ सान्तः पुंलिङ्गो ज्यायस्-शब्दः ।

ज्यायान्	ज्यायांसौ	ज्यायांसः ।	प्रथमा ।
ज्यायन्	ज्यायांसौ	ज्यायांसः ।	संबोधनम् ।
ज्यायांसम्	ज्यायांसौ	ज्यायसः ।	द्वितीया ।
ज्यायसा	ज्यायोभ्याम्	ज्यायोभिः	इत्यादि । शेषं

चन्द्रमस्—शब्दवत् ज्ञेयम् । एवं प्रेयस्—कनीयस् इ० ।

५५ तकारान्तः पुंलिङ्गो महत्-शब्दः ।

महान्	महान्तौ	महान्तः ।	प्रथमा ।
महन्	महान्तौ	महान्तः ।	संबोधनम् ।
महान्तम्	महान्तौ	महतः ।	द्वितीया ।
महता	महद्भ्याम्	महद्भिः	इत्यादि । शेषं

भूभृत्-शब्दवत् ज्ञेयम् ।

५६ इन्नन्तः पुंलिङ्गः पथिन्-शब्दः ।

पन्थाः	पन्थानौ	पन्थानः ।	प्र० । सं० ।
पन्थानम्	पन्थानौ	पथः ।	द्वितीया ।
पथा	पथिभ्याम्	पथिभिः ।	तृतीया ।
पथे	पथिभ्याम्	पथिभ्यः ।	चतुर्थी ।
पथः	पथिभ्याम्	पथिभ्यः ।	पञ्चमी ।
पथः	पथोः	पथाम् ।	षष्ठी ।
पथि	पथोः	पथिषु ।	सप्तमी ।

दकारान्तः सर्वनामसंज्ञको यद्-शब्दः।

५७ (पुंसि) जो

यः	यौ	ये।	प्रथमा।
यम्	यौ	यान्।	द्वितीया।
येन	याभ्याम्	यैः।	तृतीया।
यस्मै	याभ्याम्	येभ्यः।	चतुर्थी।
यस्मात्	याभ्याम्	येभ्यः।	पञ्चमी।
यस्य	ययोः	येषाम्।	षष्ठी।
यस्मिन्	ययोः	येषु।	सप्तमी।

५८ (स्त्रियाम्)

या	ये	याः।	प्रथमा।
याम्	ये	याः।	द्वितीया।
यया	याभ्याम्	याभिः।	तृतीया।
यस्यै	याभ्याम्	याभ्यः।	चतुर्थी।
यस्याः	याभ्याम्	याभ्यः।	पञ्चमी।
यस्याः	ययोः	यासाम्।	षष्ठी।
यस्याम्	ययोः	यासु।	सप्तमी।

५९ (नपुंसके)

यत्	ये	यानि।	प्रथमा।
यत्	ये	यानि।	द्वितीया।

येन याभ्याम् यैः। इत्यादि।
शेषं पुंवज्ज्ञेयम्। सर्वनाम्नां प्रायेण संबोधनं नास्ति।

दकारान्तः सर्वनामसंज्ञकस्-तद्-शब्दः।

६० (पुंसि)

सः	तौ	ते।	प्रथमा।
तम्	तौ	तान्।	इत्यादि।

शेषं यच्छब्दवज्ज्ञेयम्।

६१ (स्त्रियाम्)

सा	ते	ताः।	प्रथमा।
ताम्	ते	ताः।	इत्यादि।

शेषं स्त्रीलिङ्गयच्छब्दवत् ज्ञेयम्।

६२ (नपुंसके)

तत्	ते	तानि।	इत्यादि।

शेषं नपुंसक-यच्छब्दवत् ज्ञेयम्।

मकारान्तः सर्वनामसंज्ञकः किम्-शब्दः।

६३ (पुंसि)

कः	कौ	के।	इत्यादि।

अग्रे पुंलिङ्ग-यच्छब्दवत् ज्ञेयम्।

६४ (स्त्रियाम्)

का	के	काः।	इत्यादि।

स्त्रीलिङ्ग-यच्छब्दवत् ज्ञेयम्।

६५ (नपुंसके)

किम्	के	कानि।	प्र० । द्वि० ।
केन	काभ्याम्	कैः।	इत्यादि। अग्रे

पुंवत् ज्ञेयम् ।

अकारान्तः सर्वनामसंज्ञकः सर्व-शब्दः ।

६६ (पुंसि)

सर्वः सर्वौ सर्वे। इत्यादि।

अग्रे यच्छब्दवत् ज्ञेयम् ।

६७ (स्त्रियाम्)

सर्वा सर्वे सर्वाः। इत्यादि।

शेषं स्त्रीलिङ्ग-यच्छब्दवत् ज्ञेयम् ।

६८ (नपुंसके तु)

सर्वं	सर्वे	सर्वाणि।	प्र० । द्वि० ।
सर्वेण	सर्वाभ्याम्	सर्वैः।	इत्यादि। शेषं

पुंवज्ज्ञेयम् । सर्वशब्दवत्-विश्व-शब्दः । एक-शब्दश्च ।

६९ त्रिपु लिङ्गेषु समो युष्मद्-शब्दः । सर्वनाम

त्वम्	युवाम्	यूयम्।	प्रथमा।
त्वाम्, त्वा	युवाम्, वाम्	युष्मान्, वः।	द्वितीया। तुम को
त्वया	युवाभ्याम्	युष्माभिः।	तृतीया।
तुभ्यम्, ते	युवाभ्याम्, वाम्	युष्मभ्यम्, वः।	चतुर्थी।

त्वत्	युवाभ्याम्	युष्मत् ।	पञ्चमी ।
तव, ते	युवयोः, वाम्	युष्माकम्, वः ।	षष्ठी ।
त्वयि	युवयोः	युष्मासु ।	सप्तमी ।

७० त्रिषु लिङ्गेषु समः अस्मद्-शब्दः ।

अहम्	आवाम्	वयम् ।	प्रथमा ।
माम्, मा	आवाम्, नौ	अस्मान्, नः ।	द्वितीया ।
मया	आवाभ्याम्	अस्माभिः ।	तृतीया ।
मह्यं, मे	आवाभ्यां, नौ	अस्मभ्यम्, नः	चतुर्थी ।
मत्	आवाभ्याम्	अस्मत् ।	पञ्चमी ।
मम, मे	आवयोः, नौ	अस्माकम्, नः ।	षष्ठी ।
मयि	आवयोः	अस्मासु ।	सप्तमी ।

मकारान्तः सर्वनामसंज्ञक इदम्-शब्दः ।

७१ (पुंसि)

अयम्	इमौ	इमे ।	प्रथमा ।
इमम्, एनम्	इमौ, एनौ	इमान्, एनान् ।	द्वितीया ।
अनेन, एनेन	आभ्याम्	एभिः ।	तृतीया ।
अस्मै	आभ्याम्	एभ्यः ।	चतुर्थी ।
अस्मात्	आभ्याम्	एभ्यः ।	पञ्चमी ।
अस्य	अनयोः, एनयोः	एषाम् ।	षष्ठी ।
अस्मिन्	अनयोः, एनयोः	एषु ।	सप्तमी ।

७२ (स्त्रियाम्)

इयम्	इमे	इमाः ।	प्रथमा ।
इमाम्, एनाम्	इमे, एने	इमाः, एनाः ।	द्वितीया ।
अनया, एनया	आभ्याम्	आभिः ।	तृतीया ।
अस्यै	आभ्याम्	आभ्यः ।	चतुर्थी ।
अस्याः	आभ्याम्	आभ्यः ।	पञ्चमी ।
अस्याः	अनयोः, एनयोः	आसाम् ।	षष्ठी ।
अस्याम्	अनयोः, एनयोः	आसु ।	सप्तमी ।

७३ (नपुंसके)

इदम्	इमे	इमानि ।	प्रथमा ।
इदम्, एनत्	इमे, एने	इमानि, एनानि ।	द्वि० ।

शेषं पुंवत् ।

दकारान्तः सर्वनामसंज्ञक एतद्-शब्दः ।

७४ (पुंसि)

एषः	एतौ	एते ।	प्रथमा ।
एतम्, एनम्	एतौ, एनौ	एतान्, एनान् ।	द्वितीया ।
एतेन, एनेन	एताभ्याम्	एतैः ।	तृतीया ।
एतस्मै	एताभ्याम्	एतेभ्यः ।	चतुर्थी ।
एतस्मात्	एताभ्याम्	एतेभ्यः ।	पञ्चमी ।
एतस्य	एतयोः, एनयोः	एतेषाम् ।	षष्ठी ।
एतस्मिन्	एतयोः, एनयोः	एतेषु ।	सप्तमी ।

७५ (स्त्रियाम्)

एषा	एते	एताः ।	प्रथमा ।
एताम्, एनाम्	एते, एने	एताः, एनाः ।	द्वितीया
एतया, एनया	एताभ्याम्	एताभिः ।	तृतीया ।
एतस्यै	एताभ्याम्	एताभ्यः ।	चतुर्थी ।
एतस्याः	एताभ्याम्	एताभ्यः ।	पञ्चमी ।
एतस्याः	एतयोः, एनयोः	एतासाम् ।	षष्ठी ।
एतस्याम्	एतयोः, एनयोः	एतासु ।	सप्तमी ।

७६ (नपुंसके)

एतत्	एते	एतानि ।	प्रथमा ।
एतत्, एनत्	एते, एने	एतानि, एनानि ।	द्वितीया ।

शेषं पुंवत् ।

सकारान्तः सर्वनामसंज्ञकः अदस्-शब्दः ।

७७ (पुंसि)

असौ	अमू	अमी ।	प्रथमा ।
अमुम्	अमू	अमून् ।	द्वितीया ।
अमुना	अमूभ्याम्	अमीभिः ।	तृतीया ।
अमुष्मै	अमूभ्याम्	अमीभ्यः ।	चतुर्थी ।
अमुष्मात्	अमूभ्याम्	अमीभ्यः ।	पञ्चमी ।
अमुष्य	अमुयोः	अमीषाम् ।	षष्ठी ।
अमुष्मिन्	अमुयोः	अमीषु ।	सप्तमी ।

७८ (स्त्रियाम्)

असौ	अमू	अमूः ।	प्रथमा ।
अमूम्	अमू	अमूः ।	द्वितीया ।
अमुया	अमूभ्याम्	अमूभिः ।	तृतीया ।
अमुष्यै	अमूभ्याम्	अमूभ्यः ।	चतुर्थी ।
अमुष्याः	अमूभ्याम्	अमूभ्यः ।	पञ्चमी ।
अमुष्याः	अमुयोः	अमूषाम् ।	षष्ठी ।
अमुष्याम्	अमुयोः	अमूषु ।	सप्तमी ।

७९ (नपुंसके)

अदः	अमू	अमूनि ।	प्र० । द्वि० ।
अमुना	अमूभ्याम्	अमीभिः ।	तृतीया ।

इत्यादि शेषं पुंवत् ।

८० इकारान्तः सर्वनामसंज्ञको
द्वि-शब्दः (द्विवचने एव) ।

पुंसि	नपुंसके	स्त्रियाम्	
द्वौ	द्वे	द्वे ।	प्र० । द्वि० ।
	द्वाभ्याम् ।		तृ० । च० । प०
	द्वयोः ।		ष० । स० ।

८१ त्रि-शब्दः (बहुवचने एव)।

पुंसि	नपुंसके	स्त्रियाम्	
त्रयः	त्रीणि	तिस्रः।	प्रथमा।
त्रीन्	त्रीणि	तिस्रः।	द्वितीया।
त्रिभिः		तिसृभिः।	तृतीया।
त्रिभ्यः		तिसृभ्यः।	च०। प०।
त्रयाणाम्।		तिसृणाम्।	षष्ठी।
त्रिषु		तिसृषु।	सप्तमी।

८२ चतुर्-शब्दः।

पुंसि	नपुंसके	स्त्रियाम्	
चत्वारः	चत्वारि	चतस्रः।	प्रथमा।
चतुरः	चत्वारि	चतस्रः।	द्वितीया।
चतुर्भिः		चतसृभिः।	तृतीया।
चतुर्भ्यः		चतसृभ्यः।	च०। प०।
चतुर्णाम्		चतसृणाम्।	षष्ठी।
चतुर्षु		चतसृषु।	सप्तमी।

८३ त्रिषु लिङ्गेषु समाः।

पञ्चन्—षष्—अष्टन् शब्दाः।

पञ्च	षट्	अष्टौ, अष्ट।	प्र०। द्वि०।
पञ्चभिः	षड्भिः	अष्टाभिः, अष्टभिः।	तृतीया।
पञ्चभ्यः	षड्भ्यः	अष्टाभ्यः, अष्टभ्यः।	च०। प०।
पञ्चानाम्	षण्णाम्	अष्टानाम्।	षष्ठी।
पञ्चसु	षट्सु	अष्टासु, अष्टसु।	सप्तमी।

सप्तन्-नवन्-दशन् इत्यादयः पञ्चन्-शब्दवत् ज्ञेयाः।

विंशति—शब्दः स्त्रीलिङ्गो रुचिशब्दवत् ज्ञेयः (अस्य एकवचनमेव)।

एवं षष्टि—सप्तति—अशीति—नवति इत्यादयः।

त्रिंशत्—शब्दः स्त्रीलिङ्गः सरित्—शब्दवज्ज्ञेयः (अस्य एकवचनमेव)।

एवं चत्वारिंशत्-पञ्चाशत् इत्यादयः।

शत—सहस्र—अयुत—लक्ष—प्रयुत एते नपुंसका ज्ञान—शब्दवत् ज्ञेयाः। कोटि—शब्दः स्त्रियां रुचिवज्ज्ञेयः। अन्येषामपि बहूनां शब्दानां विभक्तयो रामचन्द्रिकारूपावल्यां द्रष्टव्याः॥

इति शब्दरूपावलिः समाप्ता।

विक्रय्या व्याकरणग्रन्थाः ।

अनुभूतिस्वरूपाचार्यप्रणीतं

सारस्वतव्याकरणम्

संप्रति बहुत्र व्याकरणशास्त्रज्ञानायातीव सुगमप्रक्रिया बालोपकारकमित्येतद्व्याकरणं विद्वांसो बालानध्यापयन्ति कलिकाताकाशी-राजकीयपरीक्षास्वप्येतन्निर्धारितं वरीवर्ति सुगमटिप्पण्यादिभिः समलंकृत्येदं मुद्रितमस्ति ।

मूल्यम् २॥ रूप्यकत्रयम्, मार्गव्ययः ।

प्राकृतमञ्जरी ।

श्रीमत्कात्यायनमुनिप्रणीतप्राकृतसूत्रवृत्तिः ।

संस्कृतनाटकादिप्रबन्धेषु नट्यादिपात्रेषु प्राकृतभाषा प्रयोक्तव्येति समयविदः । सा किल मागधी–शौरसेनी-पैशाचीत्यादिभेदेन षोढा प्रविभक्ता प्राचीनैः प्राकृतभाषाव्या कर्तृभिः प्राकृतकल्पलतिकाकारादिभिः । तेष्वन्यतमस्य प्रथमकल्पितस्य प्राकृतभाषाभेदस्येयं परिचायिकास्माभिर्महा यसायासेन संपाद्य मुद्रिता । मूल्यं ।॥ मार्गव्ययः ८

'Sulphatriad' is supplied as follows :—

SUSPENSION

Containers of : 4 fl. oz.

(each 3·5 c.c. [teaspoonful] contains 0·185 Gm. Sulphathiazole, 0·185 Gm. Sulphadiazine and 0·130 Gm. Sulphamerazine).

TABLETS

Containers of : 25×0·50 gramme
100×0·50 gramme
500×0·50 gramme

(each tablet contains 0·185 Gm. Sulphathiazole, 0·185 Gm. Sulphadiazine and 0·130 Gm. Sulphamerazine).

Branch Offices

BOMBAY
KARIMJEE HOUSE, SIR PHEROZSHAH MEHTA ROAD
P.O. Box 693

CALCUTTA
7 OLD COURT HOUSE STREET
P.O. Box 2023

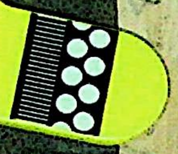
LUCKNOW
MAYFAIR BUILDING, MAHATMA GANDHI MARG
HAZRATGANJ
P.O. Box 101

MADRAS
PURUSHOTHAM BUILDINGS, 193 MOUNT ROAD
P.O. Box 693

C319-3000

Printed in India

कार्यालय—शारदा प्रतिष्ठान,

ग्राहक संख्या २५८०

सेवामें, श्रीमान

